O‘ZBEKISTONDA OMMAVIY SPORTNI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-PEDAGOGIK VA IJTIMOIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Achilov Telman Sadullayevich
PhD, professor,Chirchiq davlat pedagogika universiteti
Jismoniy madaniyat fakulteti dekani
https://doi.org/10.5281/zenodo.24523288

Annotatsiya: *Ushbu maqolada O‘zbekistonda ommaviy sportni rivojlantirishning zamonaviy yo‘nalishlari, tashkiliy-pedagogik asoslari hamda ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilingan. Aholining turli yosh va ijtimoiy qatlamlarini muntazam jismoniy faollikka jalb etish, sport infratuzilmasidan samarali foydalanish, mahalla, ta’lim muassasalari va sport tashkilotlari hamkorligini kuchaytirish masalalariga alohida e’tibor qaratilgan. Shuningdek, ommaviy sportni rivojlantirishda innovatsion pedagogik yondashuvlar, raqamli texnologiyalar, hududiy ehtiyojlarni hisobga olish va natijadorlikni baholash mexanizmlarining o‘rni yoritilgan.*

Kalit so‘zlar: *ommaviy sport, jismoniy madaniyat, sog‘lom turmush tarzi, jismoniy faollik, sport infratuzilmasi, tashkiliy-pedagogik mexanizmlar, mahalla sporti, innovatsion texnologiyalar, ijtimoiy faollik, sport menejmenti.*

Аннотация

В статье рассматриваются современные направления развития массового спорта в Узбекистане, его организационно-педагогические основы и социально-экономическое значение. Особое внимание уделяется вовлечению различных возрастных и социальных групп населения в систематическую физическую активность, эффективному использованию спортивной инфраструктуры, а также укреплению взаимодействия махаллей, образовательных учреждений и спортивных организаций. Анализируется роль инновационных педагогических подходов, цифровых технологий, учета региональных потребностей и механизмов оценки эффективности в развитии массового спорта.

Ключевые слова: *массовый спорт, физическая культура, здоровый образ жизни, физическая активность, спортивная инфраструктура, организационно-педагогические механизмы, спорт махалли, инновационные технологии, социальная активность, спортивный менеджмент.*

Abstract

This article examines current trends in the development of mass sports in Uzbekistan, focusing on their organizational, pedagogical, and socio-economic foundations. Particular attention is paid to involving different age and social groups in regular physical activity, improving the effective use of sports infrastructure, and strengthening cooperation among mahallas, educational institutions, and sports organizations. The article analyzes the role of innovative pedagogical approaches, digital technologies, regional needs assessment, and performance evaluation mechanisms.

Keywords: *mass sports, physical culture, healthy lifestyle, physical activity, sports infrastructure, organizational and pedagogical mechanisms, community sports, innovative technologies, social engagement, sports management.*

Kirish

Bugungi globallashuv va texnologik taraqqiyot sharoitida inson salomatligini mustahkamlash, aholining jismoniy faolligini oshirish hamda sog‘lom turmush tarzini shakllantirish davlat va jamiyat taraqqiyotining muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, kundalik hayotda harakat faolligining kamayishi, mehnat va ta’lim jarayonlarida uzoq vaqt o‘tirib ishlash, transport

vositalaridan keng foydalanish hamda raqamli qurilmalarga bog‘liqlik jismoniy faollikni muntazam tashkil etish zaruratini kuchaytirmoqda.

Shu nuqtayi nazardan, ommaviy sportni rivojlantirish nafaqat jismoniy tarbiya va sport sohasi, balki sog‘liqni saqlash, ta’lim, yoshlar siyosati, mahalliy boshqaruv va ijtimoiy himoya tizimlari bilan uzviy bog‘liq bo‘lgan kompleks jarayondir. Ommaviy sport aholining keng qatlamlarini muntazam jismoniy mashg‘ulotlarga jalb etish, harakat faolligini kundalik hayot me’yoriga aylantirish va sport bilan shug‘ullanish uchun teng imkoniyatlar yaratishga xizmat qiladi.

Jahon sog‘liqni saqlash tashkilotining jismoniy faollik bo‘yicha tavsiyalarida 5–17 yoshdagi bolalar va o‘smirlar kuniga o‘rtacha kamida 60 daqiqa, kattalar esa haftasiga kamida 150–300 daqiqa o‘rtacha jadallikdagi aerob jismoniy faollik bilan shug‘ullanishi tavsiya etiladi. Ushbu ko‘rsatkichlar jismoniy faollikning inson salomatligi va hayot sifatidagi ahamiyatini ko‘rsatadi [1].

O‘zbekistonda ham ommaviy sportni rivojlantirish, aholini jismoniy tarbiya va sportga keng jalb qilish, mahallalarda sport muhitini shakllantirish hamda sport infratuzilmasini kengaytirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida e’tirof etilgan. Xususan, “O‘zbekiston – 2030” strategiyasi doirasida yoshlar va aholining boshqa qatlamlari o‘rtasida sportni ommalashtirish, ta’lim muassasalari va mahallalarda sport musobaqalarini tashkil etish bo‘yicha vazifalar belgilangan [4].

Mazkur jarayonlar ommaviy sportni rivojlantirishning mavjud tashkiliy shakllarini ilmiy jihatdan qayta ko‘rib chiqish, uning samaradorligini oshirish va zamonaviy boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirishni talab etadi.

Ommaviy sport tushunchasi aholining professional sport faoliyati bilan cheklanmagan holda, turli jismoniy mashqlar, sport o‘yinlari, sog‘lomlashtirish mashg‘ulotlari, ommaviy musobaqalar va faol dam olish shakllarida muntazam ishtirok etishini anglatadi. Uning asosiy maqsadi yuqori sport natijalariga erishishdan ko‘ra, keng aholi qatlamlarining jismoniy salomatligini mustahkamlash, harakat faolligini oshirish va sog‘lom hayot ko‘nikmalarini shakllantirishdan iborat.

Ommaviy sportning pedagogik mohiyati shundaki, u insonda jismoniy sifatlar bilan bir qatorda iroda, intizom, mas’uliyat, hamkorlik, o‘zaro hurmat va ijtimoiy faollik kabi fazilatlarni ham rivojlantiradi. Jamoaviy sport turlari orqali shaxsda o‘zaro yordam, umumiy maqsad sari intilish, qoidalarga rioya qilish va jamoa manfaatini qadrlash ko‘nikmalari shakllanadi.

Ommaviy sportning ijtimoiy ahamiyati esa uning barcha yoshdagi va turli ijtimoiy holatdagi insonlar uchun ochiqligi bilan belgilanadi. Bolalar, o‘smirlar, talabalar, mehnat faoliyatidagi fuqarolar, keksalar hamda jismoniy imkoniyati cheklangan shaxslar o‘z ehtiyoj va imkoniyatlariga mos jismoniy faollik shakllarida qatnashish imkoniyatiga ega bo‘lishi kerak.

Shu sababli ommaviy sportni rivojlantirishda yagona mashg‘ulot modelini barcha qatlamlarga tatbiq etish emas, balki yosh, jins, salomatlik holati, jismoniy tayyorgarlik darajasi va hududiy sharoitlarni hisobga olgan differensial yondashuvni qo‘llash muhimdir.

Mamlakatimizda ommaviy sportni rivojlantirish uchun muayyan tashkiliy va moddiy-texnik asoslar shakllangan. Sport maydonchalari, stadionlar, sport zallari, sog‘lomlashtirish maskanlari, ta’lim muassasalaridagi sport inshootlari va mahalla hududlaridagi jismoniy tarbiya obyektlari aholining sport bilan shug‘ullanishi uchun muhim imkoniyat yaratadi.

O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasining 2024-yil yakunlariga oid ma’lumotlariga ko‘ra, mamlakatda jami 53 314 ta sport inshooti mavjud bo‘lgan. Shundan 28 668 tasi qishloq hududlariga, 24 646 tasi esa shaharlarga to‘g‘ri keladi [3]. Ushbu ko‘rsatkich sport infratuzilmasining hududiy qamrovini baholash uchun muhim ma’lumot hisoblanadi.

Biroq sport inshootlarining mavjudligi o‘z-o‘zidan aholining muntazam sport bilan shug‘ullanishini ta’minlamaydi. Buning uchun inshootlardan foydalanish tartibi, mashg‘ulotlar jadvali, malakali mutaxassislar bilan ta’minlanganlik, jihozlarning holati va aholining ehtiyojlariga mos sport dasturlarini tashkil etish masalalari ham hal qilinishi zarur.

Ommaviy sportni rivojlantirishda quyidagi vazifalar alohida ahamiyatga ega:
sport inshootlaridan samarali va uzluksiz foydalanish tizimini takomillashtirish;
mahallalarda muntazam sport mashg‘ulotlari va sog‘lomlashtirish guruhlarini tashkil etish;
ta’lim muassasalari, korxonalar va tashkilotlarda jismoniy faollik dasturlarini kengaytirish;
aholining sportga bo‘lgan qiziqishini oshiruvchi ommaviy tadbirlarni tizimli tashkil etish;
sport murabbiylari, instruktorlar va jismoniy tarbiya mutaxassislarining kasbiy salohiyatini oshirish;
xotin-qizlar, keksalar va nogironligi bo‘lgan shaxslar uchun qulay sport muhitini yaratish;
sport bilan shug‘ullanish jarayonida xavfsizlik va tibbiy-pedagogik nazoratni kuchaytirish.

Ommaviy sport sohasida erishiladigan natijalar faqat sport tadbirlari soni yoki qatnashchilar miqdori bilan baholanmasligi lozim. Eng muhim mezon — aholining jismoniy faolligi muntazam tus olishi va sport bilan shug‘ullanish kundalik hayot tarzining ajralmas qismiga aylanishidir.

Ommaviy sportni samarali tashkil etish ko‘p bosqichli va o‘zaro bog‘liq boshqaruv mexanizmlarini talab qiladi. Bunda davlat tashkilotlari, ta’lim muassasalari, sport federatsiyalari, mahalla fuqarolar yig‘inlari, nodavlat tashkilotlar va xususiy sektor hamkorligi muhim o‘rin tutadi.

Birinchi navbatda, mahalla darajasida sportni tashkil etish tizimini takomillashtirish zarur. Mahalla aholining kundalik hayotiga eng yaqin ijtimoiy muhit bo‘lgani sababli, unda sport mashg‘ulotlarini tashkil etish keng qatlamlarni jismoniy faollikka jalb qilish imkonini beradi. Har bir mahallaning yosh tarkibi, hududiy imkoniyatlari va aholining qiziqishlaridan kelib chiqib, sport turlari va mashg‘ulotlar jadvalini shakllantirish maqsadga muvofiq.

Ikkinchidan, ta’lim muassasalarida ommaviy sportni rivojlantirishga alohida e’tibor qaratish lozim. Maktabgacha ta’lim tashkilotlari, umumta’lim maktablari, professional ta’lim muassasalari va oliy ta’lim tashkilotlarida sport mashg‘ulotlari faqat dars yoki musobaqa bilan cheklanmasdan, muntazam faoliyat shaklida tashkil etilishi kerak. Talabalar o‘rtasida sport klublari, fakultetlararo ligalar, sog‘lomlashtirish guruhlari va ommaviy turnirlarni yo‘lga qo‘yish jismoniy faollikni oshirishning samarali vositasidir.

Uchinchidan, korxona va tashkilotlarda xodimlar salomatligini qo‘llab-quvvatlovchi jismoniy faollik dasturlarini joriy etish muhim. Ish joylarida sog‘lomlashtirish mashqlari, sport kunlari, piyoda yurish tashabbuslari va jamoaviy musobaqalarni tashkil etish mehnat jamoalarida sog‘lom muhit shakllanishiga yordam beradi.

To‘rtinchidan, ommaviy sportni rivojlantirishda murabbiy va instruktorlarning pedagogik mahorati hal qiluvchi ahamiyatga ega. Mashg‘ulotlar ishtirokchilarning yoshi, jismoniy tayyorgarligi va sog‘lig‘i holatiga mos tashkil etilishi, mashqlar yuklamasi esa bosqichma-bosqich oshirib borilishi lozim. Ayniqsa, boshlang‘ich tayyorgarlik bosqichida jismoniy mashqlarning sodda, qiziqarli va xavfsiz shakllaridan foydalanish maqsadga muvofiq.

Ommaviy sport siyosatining samaradorligi aholining barcha qatlamlari uchun teng va qulay imkoniyatlar yaratilishiga bog‘liq. Shu bois sport dasturlarini ishlab chiqishda yosh, jins, ijtimoiy holat, salomatlik va jismoniy imkoniyatlar bilan bog‘liq xususiyatlarni hisobga olish zarur.

Bolalar va o‘smirlar uchun harakatli o‘yinlar, gimnastika, futbol, voleybol, basketbol, suzish, yengil atletika va boshqa sport turlarini yosh xususiyatlariga mos shaklda tashkil etish muhimdir. Bu davrda asosiy e’tibor jismoniy sifatlarni uyg‘un rivojlantirish, harakat ko‘nikmalarini shakllantirish va sportga ijobiy munosabatni tarbiyalashga qaratilishi kerak.

Yoshlar va talabalar orasida ommaviy sport musobaqalari, sport klublari, havaskorlar ligalari va jamoaviy turnirlar tashkil etilishi ularning bo‘sh vaqtini mazmunli o‘tkazish, ijtimoiy faolligini oshirish hamda sog‘lom turmush tarziga sodiqligini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Mehnat faoliyatidagi fuqarolar uchun yurish, yugurish, velosport, suzish, fitnes, badminton va sog‘lomlashtiruvchi gimnastika kabi qulay sport shakllarini kengaytirish maqsadga muvofiq.

Bunday mashg‘ulotlar ish vaqtidan tashqari yoki ish jarayonidagi qisqa faol tanaffuslar shaklida tashkil etilishi mumkin.

Katta yoshdagi fuqarolar uchun esa sog‘liq holati va funksional imkoniyatlarga moslashtirilgan yurish, muvozanat mashqlari, yengil gimnastika va sog‘lomlashtiruvchi jismoniy faollik dasturlarini joriy etish lozim. Bunda mashg‘ulotlar tibbiy tavsiyalar va xavfsizlik talablariga muvofiq tashkil etilishi zarur.

Xotin-qizlarni ommaviy sportga jalb qilishda qulay mashg‘ulot vaqti, xavfsiz sport muhiti, oilaviy sport dasturlari va hududiy sport to‘garaklarining mavjudligi muhim omil hisoblanadi. Shuningdek, nogironligi bo‘lgan shaxslar uchun moslashtirilgan sport inshootlari, maxsus jihozlar va malakali mutaxassislar bilan ta’minlash inklyuziv sport muhitini shakllantirishning asosiy shartlaridandir.

Raqamli texnologiyalar ommaviy sportni boshqarish, aholining jismoniy faolligini monitoring qilish va sport xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirishda yangi imkoniyatlar yaratmoqda.

Bugungi kunda mobil ilovalar, elektron platformalar, aqlli soatlar va jismoniy faollikni qayd etuvchi qurilmalar orqali insonning kundalik harakat faolligi, bosib o‘tgan masofasi, mashg‘ulot davomiyligi va ayrim fiziologik ko‘rsatkichlarini kuzatish mumkin. Ushbu texnologiyalar sport mashg‘ulotlarini rejalashtirish va shaxsiy natijalarni tahlil qilishga yordam beradi.

Ommaviy sport tizimida raqamli platformalardan foydalanish quyidagi yo‘nalishlarda samarali bo‘lishi mumkin:

hududlar kesimida sport inshootlari va mavjud mashg‘ulotlar to‘g‘risida elektron ma’lumotlar bazasini shakllantirish;

aholining sport mashg‘ulotlariga ro‘yxatdan o‘tishini soddalashtirish;

ommaviy musobaqalar va sport tadbirlari taqvimini elektron shaklda yuritish;

jismoniy faollik bo‘yicha shaxsiy natijalarni kuzatish imkoniyatini yaratish;

sport tashkilotlari faoliyati va infratuzilma holati bo‘yicha monitoringni takomillashtirish;

masofaviy maslahat va sog‘lomlashtirish dasturlaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish.

Biroq raqamli texnologiyalar jismoniy mashg‘ulotlarning bevosita o‘rnini bosmasligi kerak. Ular sport jarayonini tashkil etish, nazorat qilish va motivatsiyani oshirishga xizmat qiluvchi qo‘shimcha vosita sifatida qo‘llanilishi lozim. Shaxsiy ma’lumotlarni himoya qilish, tibbiy ma’lumotlarning maxfiyligini saqlash va raqamli imkoniyatlardan foydalanishda tenglikni ta’minlash ham muhim talablar hisoblanadi.

Ommaviy sportning rivojlanishi jamiyat hayotiga ko‘p qirrali ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Muntazam jismoniy faollik inson salomatligini mustahkamlash, ayrim surunkali kasalliklar xavfini kamaytirish, ruhiy farovonlikni qo‘llab-quvvatlash va hayot sifatini yaxshilashga yordam beradi.

Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti ma’lumotlariga ko‘ra, jismoniy faollik yurak-qon tomir kasalliklari, qandli diabet va ayrim boshqa yuqumli bo‘lmagan kasalliklarning oldini olish hamda ularni boshqarishda muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, jismoniy faollik ruhiy salomatlik, kognitiv faoliyat va umumiy farovonlikka ijobiy ta’sir ko‘rsatadi [1; 2].

Iqtisodiy jihatdan ommaviy sportning rivojlanishi sog‘lom mehnat resurslarini shakllantirish, ish unumdorligini qo‘llab-quvvatlash, sport xizmatlari bozorini kengaytirish va yangi ish o‘rinlarini yaratish imkonini beradi. Sport inshootlari faoliyatining kengayishi murabbiylar, instruktorlar, sport menejerlari, hakamlar va boshqa mutaxassislarga bo‘lgan talabni oshiradi.

Ijtimoiy jihatdan esa ommaviy sport turli yosh va kasb vakillarini birlashtiruvchi muhim vositadir. Jamoaviy sport tadbirlari fuqarolar o‘rtasida hamkorlik, o‘zaro hurmat, do‘stlik va birdamlik munosabatlarini mustahkamlaydi. Ayniqsa, mahalla miqyosida tashkil etiladigan sport

tadbirlari ijtimoiy aloqalarni faollashtirish va yoshlarning bo‘sh vaqtini mazmunli tashkil etishda muhim o‘rin tutadi.

Shu bilan birga, ommaviy sportga yo‘naltirilgan mablag‘larning samaradorligini baholashda faqat qurilgan sport inshootlari soni yoki o‘tkazilgan musobaqalar miqdoriga tayanish yetarli emas. Aholining muntazam qatnashuvi, sport inshootlaridan foydalanish darajasi, dasturlarning davomiyligi va ishtirokchilarning jismoniy faollik odatlaridagi o‘zgarishlar ham hisobga olinishi zarur.

Ommaviy sportni boshqarish tizimida natijadorlikni baholash muhim metodologik masalalardan biri hisoblanadi. Buning uchun aniq, o‘lchanadigan va muntazam kuzatish mumkin bo‘lgan mezonlar tizimini shakllantirish maqsadga muvofiq.

Birinchi mezon — aholining sport bilan muntazam shug‘ullanish darajasi. Bunda bir martalik tadbir qatnashchilari emas, balki belgilangan davr davomida muntazam mashg‘ulotlarda ishtirok etayotgan fuqarolar soni va ulushi aniqlanishi kerak.

Ikkinchi mezon — sport infratuzilmasidan foydalanish samaradorligi. Sport inshootlarining mavjudligi bilan bir qatorda, ulardan foydalanish jadvali, mashg‘ulotlar davomiyligi, jihozlarning yaroqliligi va aholiga qulayligi baholanishi zarur.

Uchinchi mezon — qamrovning ijtimoiy tengligi. Sport dasturlarida bolalar, yoshlar, xotin-qizlar, keksalar va nogironligi bo‘lgan shaxslarning ishtiroki alohida tahlil qilinishi kerak.

To‘rtinchi mezon — pedagogik va tashkiliy sifat. Bunda mashg‘ulotlarni olib borayotgan mutaxassislarning malakasi, dasturlarning ilmiy asoslanganligi, xavfsizlik qoidalariga rioya qilinishi va mashg‘ulotlarning ishtirokchilar ehtiyojlariga mosligi hisobga olinadi.

Beshinchi mezon — sportga oid ijtimoiy faollik. Aholining sport tadbirlariga qiziqishi, mahalla va ta’lim muassasalaridagi sport tashabbuslari hamda jamoaviy musobaqalarning muntazamligi o‘rganilishi lozim.

Ushbu mezonlarni yagona monitoring tizimiga birlashtirish ommaviy sportni rivojlantirish bo‘yicha qarorlarni aniq ma’lumotlar asosida qabul qilishga imkon yaratadi.

O‘tkazilgan nazariy tahlil asosida O‘zbekistonda ommaviy sportni yanada rivojlantirish uchun quyidagi takliflar ilgari suriladi.

Hududiy sport dasturlarini ishlab chiqish. Har bir hududning demografik tarkibi, mavjud sport infratuzilmasi, aholining qiziqishi va tabiiy-geografik sharoitlarini hisobga olgan holda alohida ommaviy sport dasturlarini ishlab chiqish zarur. Bunda shahar va qishloq hududlarining imkoniyatlari hamda ehtiyojlari bir xil emasligini e’tiborga olish lozim.

Mahalla sporti modelini takomillashtirish. Mahallalarda doimiy faoliyat yuritadigan sport guruhlari, havaskorlar klublari va yoshlar ligalarini tashkil etish maqsadga muvofiq. Mashg‘ulotlar jadvali aholining ish va o‘qish vaqtiga moslashtirilishi kerak.

Ta’lim muassasalari bilan hamkorlikni kuchaytirish. Oliy ta’lim muassasalarining jismoniy madaniyat fakultetlari, sport kafedralari va talabalar sport klublarini hududiy ommaviy sport dasturlariga faol jalb etish lozim. Bu jarayonda bo‘lajak mutaxassislarning amaliy tajribasi ham kengayadi.

Sport mutaxassislarini tayyorlash sifatini oshirish. Ommaviy sport instruktorlari va murabbiylari uchun yosh fiziologiyasi, sport pedagogikasi, sog‘lomlashtiruvchi mashqlar metodikasi, inklyuziv sport va birinchi yordam ko‘rsatish bo‘yicha malaka oshirish dasturlarini takomillashtirish zarur.

Raqamli monitoring tizimini joriy etish. Sport inshootlari, mashg‘ulot guruhlari, ishtirokchilar va sport tadbirlari to‘g‘risidagi ma’lumotlarni birlashtiruvchi elektron tizimni shakllantirish ommaviy sportni boshqarish samaradorligini oshiradi.

Inklyuziv sport imkoniyatlarini kengaytirish. Sport inshootlarini jismoniy imkoniyati cheklangan shaxslar uchun moslashtirish, maxsus sport dasturlarini ishlab chiqish va malakali mutaxassislar ishtirokini ta’minlash zarur.

Natijadorlikni kompleks baholash. Ommaviy sportni rivojlantirish samaradorligini faqat musobaqalar soni bilan emas, balki muntazam shug‘ullanuvchilar ulushi, sport inshootlaridan foydalanish darajasi, ijtimoiy qamrov va jismoniy faollik odatlarining shakllanishi bilan baholash lozim.

Mazkur takliflarni izchil amalga oshirish ommaviy sportning tashkiliy asoslarini mustahkamlash, hududlar o‘rtasidagi imkoniyatlar tafovutini kamaytirish va aholining jismoniy faolligini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa

Ommaviy sportni rivojlantirish zamonaviy jamiyatning ijtimoiy, iqtisodiy va ma’naviy taraqqiyoti bilan bevosita bog‘liq bo‘lgan strategik yo‘nalishlardan biridir. Uning ahamiyati aholining jismoniy salomatligini mustahkamlash bilangina cheklanmay, sog‘lom turmush tarzini shakllantirish, ijtimoiy birdamlikni kuchaytirish, yosh avlodni barkamol tarbiyalash va inson kapitalini rivojlantirishda ham namoyon bo‘ladi.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, ommaviy sportning samarali rivojlanishi uchun sport infratuzilmasini kengaytirishning o‘zi yetarli emas. Sport inshootlaridan foydalanish imkoniyatlarini yaxshilash, malakali pedagog va murabbiylar faoliyatini kuchaytirish, aholining turli qatlamlariga mos mashg‘ulot dasturlarini yaratish hamda mahalla va ta’lim muassasalari o‘rtasidagi hamkorlikni tizimli yo‘lga qo‘yish zarur.

Shuningdek, raqamli texnologiyalar va zamonaviy monitoring mexanizmlaridan foydalanish ommaviy sportni boshqarish sifatini oshirish imkonini beradi. Bunda sport bilan muntazam shug‘ullanish darajasi, hududiy qamrov, infratuzilmaning foydalanish samaradorligi va ijtimoiy tenglik asosiy baholash mezonlari sifatida qaralishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. World Health Organization. *WHO Guidelines on Physical Activity and Sedentary Behaviour*. Geneva: World Health Organization, 2020.
2. https://www.who.int/publications/i/item/9789240015128
3. World Health Organization. *Global Action Plan on Physical Activity 2018–2030: More Active People for a Healthier World*. Geneva: WHO, 2018. https://www.who.int/teams/health-promotion/physical-activity/global-policy-and-guidelines-on-physical-activity
4. O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi. *Physical Culture and Sports in the Republic of Uzbekistan: 2024*. Press release, 30.06.2025. https://stat.uz/img/zhismonij_tarbiya_va_sport-eng_p61069.pdf
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy veb-sayti. *Conditions for Youth Sports Will Be Expanded*. 21.11.2024. https://president.uz/en/lists/view/7720
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy veb-sayti. *Sport and the Olympic Movement: Progress Reported*. 22.07.2024. https://www.president.uz/en/lists/view/7421
7. World Health Organization. *Physical Activity*. Fact Sheet, 26 June 2024. https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/physical-activity
8. World Health Organization. *Physical Activity and Sedentary Behaviour: Guidelines and Recommendations*. Geneva: WHO, 2020.